

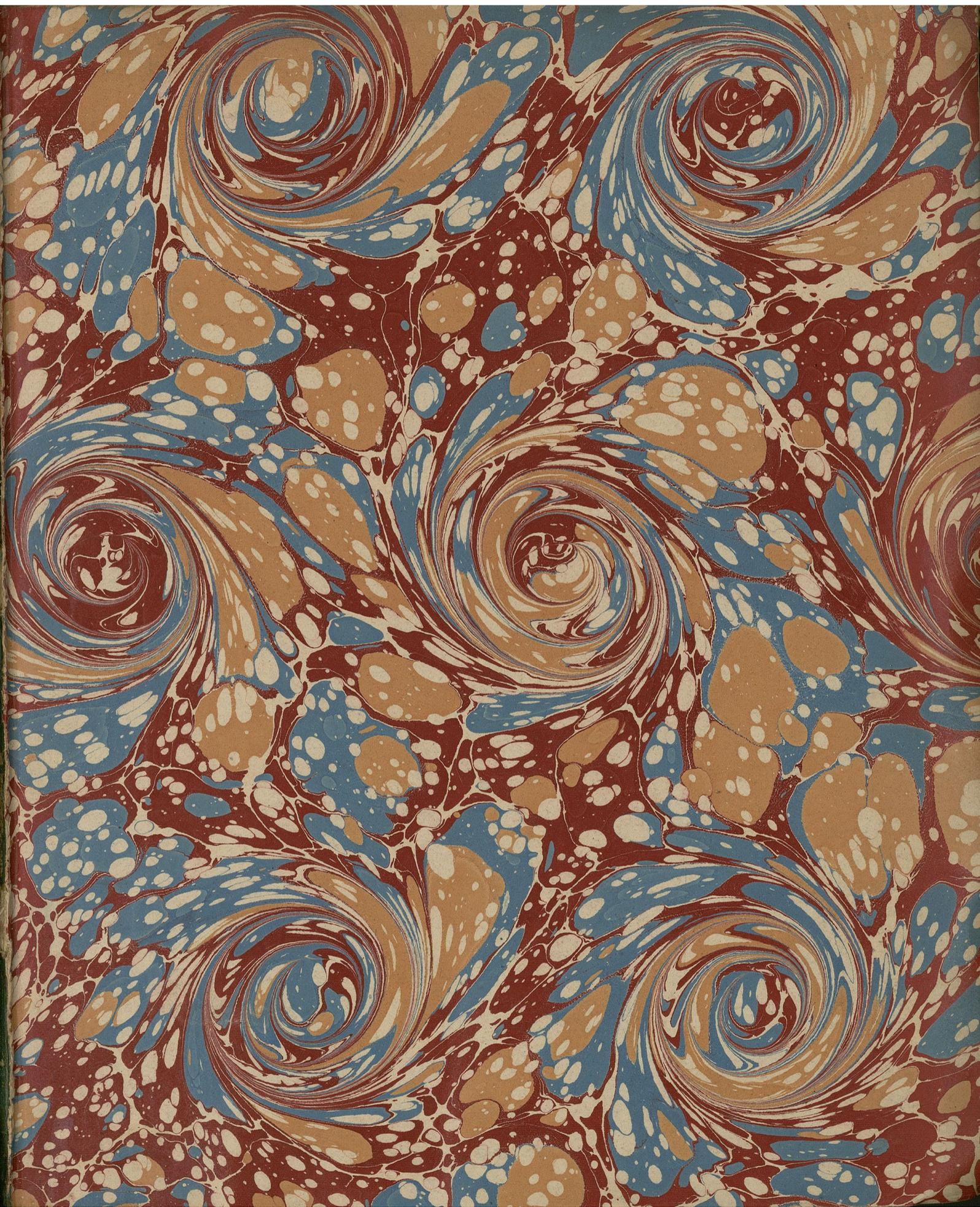
BIBLIOTECA DE LA UNIVERSIDAD

FACULTÉ
DE
THÉOLOGIE
DE PARIS
THÈSES

BIBL.
DE
L'UNIVERSITÉ
M.S.
692

BIBL.
DE
L'UNIVERSITÉ
MS.
692

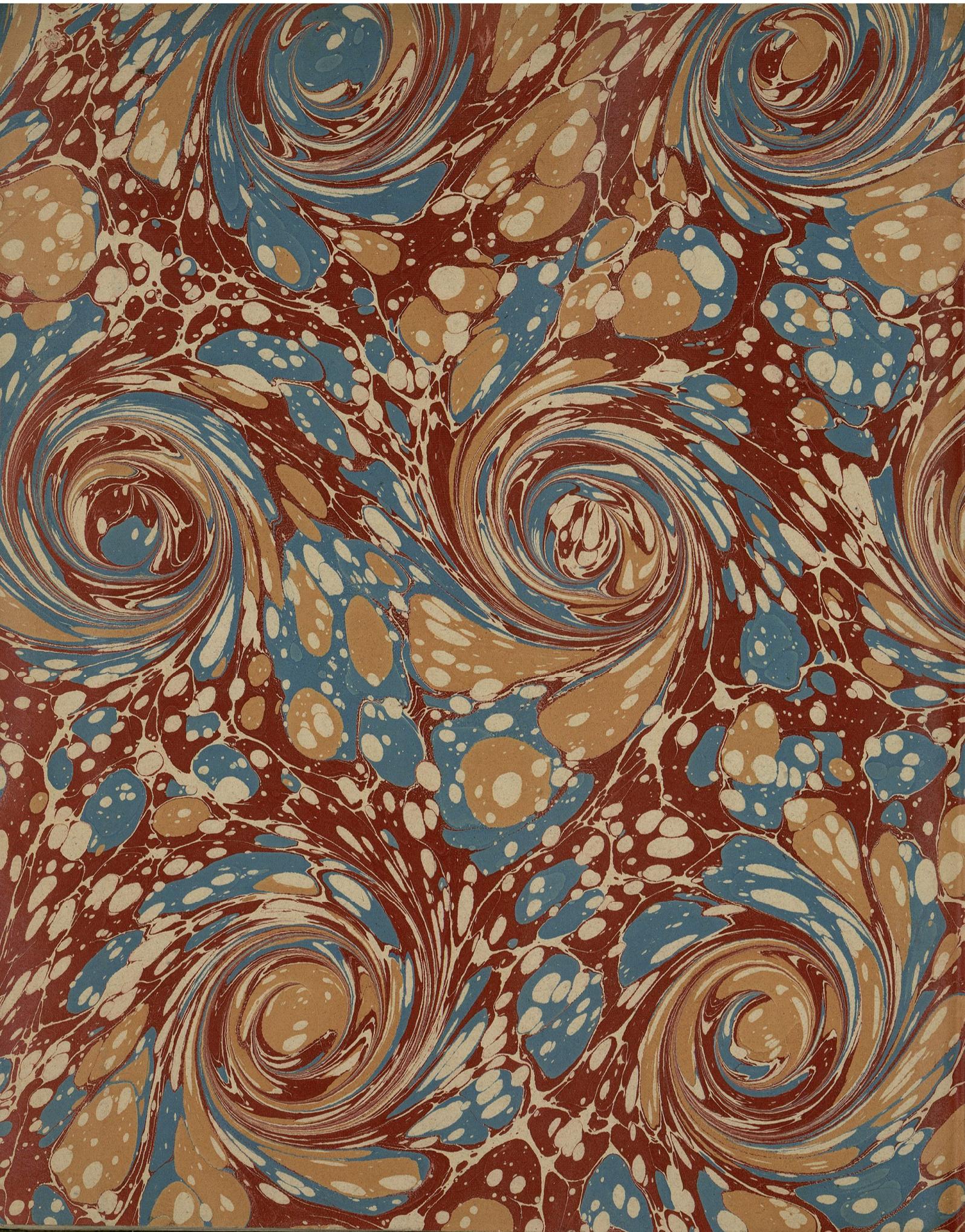

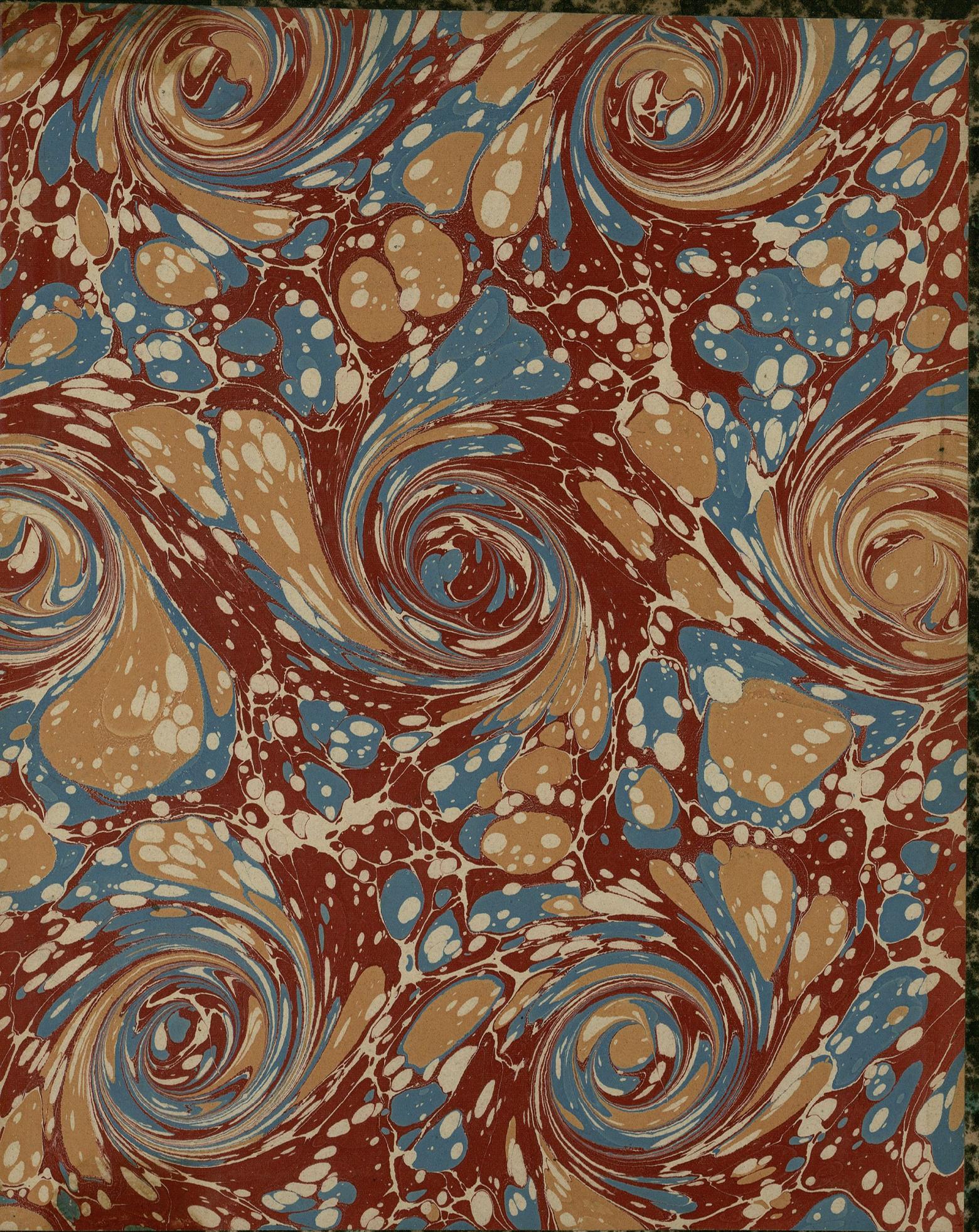
Volume de 409 feuillets
(moins 25, 26 et 346)
20 Juin 1912

248

De Systematibus

ad Conscientiam inertam dirigendam
excogitatis.

pro
L. Shirley

2/20

of the

of the

of the

of the

Status questionis.

Circa conscientiam incertam magnum adesse primum: non licet actum ponere de cujus licitate ambigitur. Verumtamen principia moralia, quando ad intricatos vite quotidiano casus derivantur, luce adeo tremula lucent, ut conscientiam sepius relinquunt in fluctuatione Directa. Aliunde, si tunc semper abstinendum foret ab actibus dubia honestatis, nimis angustaretur virtutis iter. Hinc frequens recursus ad principia reflexa, quorum ope conscientia practice certa fiat. Ad hoc principia eligenda allaborand nulli, precipue probabilistae et probabilioristae. Quas ultimam deinde regulas quas tuto in omni casu sequi possit conscientia incerta ad certa fiat hic perpendere juvabit. Sed primum inter ipsos licet componere tentemus, opus pretium erit pauca praemittere de variis Systematibus exogitatis ad conscientiam certam ex incerta faciendam.

Enumerantur Systemata.

Septem sunt systemata praecipua pro variis gradibus probabilitatis quos requirunt sive in opinione que favet legi ut illam sequi teneantur, sive in opinione que favet libertati ut illam sequi permittantur.

1° Tutoristae rigidi docent requiri semper actum certitudinem directam de ejus licitate. Dam-nati sunt ab Alexandro papa VIII (1690).

2° Tutoristae quibus satis est opinio probabilissima de licitate actus, ut statim agere liceat; in quo

errand sed non periculose.

3° Probabilioriste censend licitum esse sequi opinionem minus tutam, dummodo sit vere et notabiliter probabilior; humanum est enim et vere prudens sequi probabilis ubi deficit certum.

4° Equiprobabiliste seu Probabiliste tenent licitum esse sequi opinionem minus tutam dum sit aequa vel fere aequa probabilis ac tutior cui contra dicit. Ipsorum principia infra discutiemus.

5° Minusprobabiliste, iuxta quos, inter opiniones vere probabiles licet sequi minus tutam et simul minus probabilem. Eadem principia appelland a Probabiliste, et eodem jure.

6° Minusprobabiliste qui melli dulcedinem ad dentes, voluerunt mitigare Minusprobabilismum sicut ab eo viderant equiprobabilismum temperari. Contra hanc propositionem damnatam ab Innocentio XI, anno 1679: a Generatione, dum probabilitate, sive intrinseca, sive extrinseca, quantumvis tenui, confisi aliquid agimus, semper prudenter agimus.

7° Est et ultimum Systema quod recte Antiprobabilismus vocaretur, quod censent dilectum, & gloriosissimum esse systemata nimis angusta. Affirmans suum systema tenuisse omnes Theologos qui ante Medinam (1577) scripserunt et ad hoc nostro tempore rediisse Muzzarelli, S. Penitentiae Theologum, et inelytum Rosmini. De hoc systemate quaedam infra dicemus.

1° De Probabilismo.

Auctoritates et rationes allegat. Primum. Septem sunt enim principia, quorum alia inter se ordinantur, fraternamque operam sibi invicem ferunt, alia sunt inordinata quentlibet inter se nexum et ordinem fratri invidiam: deum ex illis aliud est generale, alia particularia, quae conjunctis viribus protant et sustentant principium generale, quod non est nisi ipsissima Doctrina Plurimi.

1. De principio generali Plurimi.

Itud est: Lex dubia non obligat. Cuius: 1° quia non est sufficienter promulgata; 2° quia est ininvicibiliter ignorata; 3° quia lex incerta certam requirit obligationem inducere. Intra principia particularia quae sunt probationes generalis principii. Cum vero principium generale sit ^{necessaria} consequentia particularium principiorum, ista sunt, si illud suad; et cum aliunde haec principia particularia unica sint generalis fulcimenta, cursum illud vult si ista ruerint. Atqui stare requirit principium generale.

Illud enim principium abiudicandum quod est 1° in se falsum, 2° in multis suis necessariis applicationibus damnatum vel universaliter abnegetur, 3° In suis consecratis periculosum. Atqui tale est principium funda.

mentate Placui: lex dubia non obligat. Ergo.
Prob. 1° lex in se falsum, cum illud principium
morale sit falsum in se quod repellit omnem
conscientiam rectam, subtititabilis scholasticis alienis.
2° Damnatum est à S. Sede et est univ-
ersaliter abnegatum in necessariis suis appli-
cationibus quas vocant casus speciales.
Quisquis dicit S. Greg. non possunt existere
lithatam arundinem ipsis lateri affixum
à casibus specialibus, nam leges si prin-
cipium ^{non} est falsum in illis, nisi quod
est falsum in se.
3° lex principium in consuetudinibus periculosum,
nam velint nolint Aristot., dicit recta in
saxismura.

Ergo abdicandum: lex dubia non obligat.
Ergo est rejicienda principia quae ad illud
ducunt, quoque jam in se et propriis viden-
da sunt.

2. De principiis ordinatis Aristoteli.

Ille principia sunt respicienda quae 1. in suis
necessariis applicationibus et consuetudinibus dam-
nata sunt, 2. sunt in se falsa; atque talia
sunt principia: lex dubia est insufficientes pro-
nulgata, invincibiliter ignorata, certis obliga-
tionibus inducenda inhabilis. Ergo...

1° Damnata sunt... nam in
ipsis comprehenduntur casus speciales, et ab illis

in laxissimum ferimus.

2° falsa sunt haec principia 1. Lex dubia est insufficienter promulgata, quod est tautologia si post promulgationem intelligitur legis notitia, et assertio falsa est absurda si intelligitur solemnitas qua lex communitati denuntiatur.

2. Lex dubia invisibiliter ignoratur. Nullius roboris dicebat esse hoc principium Suarezius, et tamen ipsi unice confidit S. Martin, Soc. Jesu, confundente omnem reverendus Pater ignorantiam invisibilem cum dubio insuperabili.

3. Lex dubia certam requirit obligationem inducere. Inducit tamen certam obligationem in casibus specialibus. — Non potest quidem immediate dicere inducere certam obligationem, sed potest mediate. Dubium legis generat enim fluctuationem conscientiae; fluctuatio conscientiae generat obligationem; certum est dubium, certa fluctuatio, certa obligatio.

3. De principis Plurimi inordinatis.

Tria iterum sunt illa principia: Qui plures agit, prudenter agit. In dubio melior est conditio possidentis. In dubio minus onerosum est sequi tutius.

1° Qui plures agit, prudenter agit. Haec regula ad falsa dicitur, scilicet ad casus speciales et ad laxissimum; est in se falsa sive requiratur probabilitas subjectiva et propria, sive pro-

1. leg. lib. I, n. 26.

D. D. Gouner.

probabilitas objectiva et aliena.

2° In dubio melior est conditio possidentis.

Hoc principium contradicit aliis, et dicit necessa-
rio ad laicismum simul et ad rigorismum.

Grati omnino protrahitur extra materiam jus-
titiae et in materiis moralibus nulla potest
pollere auctoritate cum falso asseratur libe-
tatem possidere ante legem.

3° In dubio nimis onerosum est sequi tutius.

Hoc principium falsum est cum illud non sit
nimis onerosum quod jugum homini impositum
non gravat, quod non plura praecipit quam
X^{us} ipse: Atque negatio hujus ultimi principii
nihil addit juxta Christianis imposito. Ergo

S. hij. I, to I, n° 26-40

4. De auctoritatibus Probabilistis.

Multi hodie Plura argumentum ex auctoritate pro-
cedenti silentio praeterunt. Multi etiam illud
instituerunt a seculo XVI tantum, totam retro anti-
quitate sibi oppositi confitentes. Et illud revere
notabile est, viros in antiquitate X^{us} veritate
mos omnes rejicere Plurimum ut antiquitate
contrarium. Argumentum ex auctoritate
Plurimum est ergo argumentum manuum S.
Scripturae et S. Patribus destitutum.

1. Auctoritas Ebraea, quae sinit doceri Plurimum
Declaravit nihil censuram dignum reperi-
fuisse in operibus S. Hieronimi, Plurimum patrum
ni et non esse iniquitandos professores Plurimum

Vid. Oden XIV. de canon. S. S. II, n° 27, 29, 34.

vel confessorem jurantem in verba S. Ligorii.
Nemo est qui non videat quam facile sit
responsio his omnibus argumentis.

2. Auctoritas E. C. veterum. Quidquid agant
Plistae ut veteres Theologos sibi adjungant,
ipsis opponitur magnum illud factum: Barth.
Merina pater Plistae multos sibi objicit au-
tores Plistae quem inducit et inaugurat
Contrarios, faventem vero nullum! Mihi tamen
conatur Merina ad suas partes trahere unum.

3. Auctoritas E. C. recentium. Haec est aurea
aetas Plistae. Verillus enumerat 200 E. C.
probabilistas praesertim à 1609 usque ad 1669;
multi certe plusquam dubii, sed in dubio Plistae
rem arripit. Ab anno 1669 cum in judicium
laxissimum laboretur Plistae, decrevit numerus
Plistarum, sed ab anno 1820 novas resumpsit
vires Plistae, occasione Canonizationis S. Ligorii,
et propagantibus reverendissimis Societatis Jesu
Sacerdotibus.

4. Auctoritas Juris Canonici. ~~Plistae~~ Plistae
runt Plistae plura Juris Canonici effata
ad suum systema fulciendum, quae vero
nunquam in sensu Probabilista intellexerunt
Canonista, qui quanto ~~obscuro~~ peritissimi, tanto
Plistae infensiores. Quos pervolvens S. Ligorius,
ipsoque videns regula tutioris partis ex visceribus
adhaerere, sensit medios delapsus in hostes, retroque

pedem trahens, eos eludere conatus hoc generali
effugio: a quibus canones precipiunt? In dubiis tutior
partem esse eligendam. Sed, si non sumus in
Dubio, si per principia reflexa quis sibi jam
formam consentientiam moraliter certam de honestate
actionis, et à finibus dubietatis egredietur,
quid obstat hęc regula? Dubitamus utrum
reverentia S. Alphonsi debita nobis permittat
referre tam inanes ejus captiones. Sed certe
nobis ignoscat pius doctor, si nos quoque, saltem
semel, in dubio partem libertatis amplectamur.

II° De Probabiliorismo.

Explorata tentantia Probabilismi, nunc nobis
res manet cum Probabilioristis, qui et ipsi ad
suum stabiliant systema pugnantium habent
cum Tutiorista & cum Probabilista.
1° Probabiliorista contra Probabilistam. Hic
probabiliorista laessere non potest nisi inde
recte probando suaves principia, aut directe
probando systema Probabilioritatis esse nimis onerosum.
Prius quam infelici exitu effecit recordamur,
posterius si tentat L. Gury, S. J. in illud sys-
tema Deserendum, ex quo sequitur magna dif-
ficultas pro Confessariis, magna pro Fidelibus,
magna fluctuatio doctrinae. Atqui ex Probabi-
lismo sequitur 1° Magna difficultas pro Confessariis.

„saris qui incurrunt periculum peccandi ob defectum
 „diligentiae in perpendendis variis gradibus obligati-
 „onum, praesertim in materia restitutionis;
 „resolvendi utrum opinio quae ipsis apparet pro-
 „babilior sit vera talis in se; periculum tenendi
 „aliud in speculatione, aliud in praxi, ob diffi-
 „cultatem applicandi principia Juris. 2° ma-
 „gna difficultas pro confessoris fidelibus: ipsis enim
 „imponitur obligatio inquirendi in dubiis quid
 „sit probabilius, quod operosum est etiam doctis ipsis.
 „3° Fluctuatio doctrinae perpetua: posita enim obli-
 „gatione sequendi ^{quod} probabilius unicuique videtur, ne-
 „cessario discrepabunt inter se: hinc quanta
 „Decisionum confusio, perplexitas fidelium
 „quanta.....” Haec contracta ex compendio
 S. Gury. Resolvimus autem utri sit illa
 amplificatio opportunior, vel retrahendo
 à Probabilismo virum gravem, vel ipsi con-
 siliando pigrorum et illitteratorum turmas.
 Longius haec referre solet, quae fere omnia
 possunt in Probabilistam converti.
 2° Probabiliorista contra Turtioristam. Probabiliorista
 qui modo respiciebat Probabilistam, nunc Turtioristam
 suspicere cogitur, ipsi ad contra ipsum pugnam.
 Probabiliorista opprimit primum Turtioristam mole
 autoritatis. Quotus enim quisque Turtioristarum
 adhuc hodie invenitur? Lanisfini sunt, paucis-
 simorum heredes patrum et jansenistis plus

exque affiniem

11. Tutiorista incurrit tantum periculum remotum
scilicet violandi legem sed sensus communis
vocat illud timidiorem diu prudens est Probabilista
autem qui incurrit tantum hoc ipsum periculum
remotum. — Tutiorista eximit tantum a legibus
tametsi probabilibus ac quibus praece existunt;
ligat legibus minus, aequa, magis pleribus, et
quibus multa non existunt. —

Huiusque memoravimus omnes in strictissimum
objectionibus ex quibus feliciter se expedit: tunc
et aliae quarum comidit ictu. Ut enim hoc
systema ad formandam conscientiam dubiam
intererat ad omnes casus resolvendos aptum
esse sebet. Si quaedam excludat nec suis
regulis regere potest, manum et invalidum
dum est. Et tamen ita se res habet.

Primo enim impugnat in casus speciales ubi auctere
cogitur ad rigorismum. Nunc accedit ad
tutiorismum in casu v.g. ubi lex minus
probabilis servari potest fere sine ulla incommoda.
Nunc accedit ad strictismum vel in casibus ubi lex
dubia non potest servari sine incommodo satis
gravi, vel in casibus ubi lex est in se certa
et incommoda incertum sed vere grave ita
ut si certum fuerit, lex jam esse obligare.

De Antiprobabilismo.

Invenendum ergo est aliud systema quod
nobis praebet regulam tutam, universalem

certam ad ad primum reducibilem in omnibus
 casibus, cum illam dare non possint nec
 Soluta, nec Soluta nec etiam Tutorista,
 Muzzaletti in opusculo de Regula Opinionum
 moralium, recte existimavit hanc regulam
 inveniri in principio quod Benedictus XIV in bulla
 in bulla Apostolica constitutio: a In re dubia confes-
 sarii) propriae opinioni non insistantur, sed
 „ antequam causam dirimant, libros consulant
 „ quamplurimos, eos imprimis quorum doctrina
 „ solidior, ac deinde in eam sententiam descen-
 „ dant, quam ratio suadet & firmas auctoritas „,
 Inare optandum esset ut omissis speculativis
 ad novis de probabili et probabiliori
 controversiis omnes eandem regulam ample-
 terentur a Ben. XIV propositam. Quis enim
 reprehensibilis erit aut apud Deum, aut apud
 homines, si eas partes suscipiat, quas tum
 ratione, tum auctoritate plane confirmatas
 intelliget? Ad quid aliud in rebus obscuris
 et arduis teneri prudentem hominem demon-
 strabitur? Neque opus est ut in declarando
 quid sit rationis suasio et confirmatio
 auctoritatis diu immoremur. Intelligunt
 omnes suasionem rectae rationis in rebus contro-
 versis tunc haberi, cum repositis omnibus animi
 et intellectus falsis, ineptis et injustis pre-
 occupationibus, ratio juxta regulas ratiocinandi

rite adhibitas induit hominem prudentem et
saltem medicitate doctum ad probandum alicui
parti iudicii sui apertum, et si non absit
formido de opposito; & pariter hoc iudicium
auctoritate confirmari, cum in eadem opi-
nionem Descendisse videmus aliquos doctores, qui
apud viros sensatos et doctos pro sententiis et
classiis habentur et quos deceptos fuisse in
rationibus pro sua opinione adductis non
evincitur à classis doctoribus oppositae senten-
tiae. Hanc methodo servata, et in praxim de-
ducta sive in consiliis, sive in scriptis, tandem
ad eam regulam egressus fuit, quam usque ad
posteriora secula prudens antiquitas servavit.
Item, ut optime ait Melchior Panus, omne
argumentum vel à ratione, vel ab auctori-
tate ducitur, et his duobus modis eoque
rei, quae in controversiam venit, assensionem
facimus. Cum verò auctoritas cum ratione
concurrat, tunc omne argumentum cuiusque
prudenti viro satis probatur. Haec simul
eliminabitur illa methodus, quae non infe-
quenter apud aliquos morales Ethos observatur,
ut protermissis rationibus, simpliciter dicatur
Hanc sententiam Lessius, wavarus... vocant
„probabilem; hayman, Escobar... probabilis.
„rem...“ Sed pro unâquaque controversia opinio
in medium adductus ea sententia quam ratio

suadet, et auctoritas firmat, rationibus et
 auctoritatibus adversis solide repudiatis.
 Et revera hoc solum est, quod et scribentis
 Doctrinam pro se fert, et legenti Commodum
 prebet, ut aut veritatem invenire, aut
 saltem ad veritatem propius accedere
 possit. Forsan hujus ope regule omnia
 inter doctores dissidia non auferentur.
 Unde quisque sepius enim evenit quod uni
 ratio suadet, alteri non suadere, et etiam
 dissuadere interdum. Sed si quisque suadentes
 rationes in medium proferre et auctoritate
 plane confirmare debeat, cautus erit, ne
 ineptus et singularis appareat; et si hoc non
 prestat, facile in suis fallaciis et cavilla-
 tionibus deprehensus tenebitur. Denique
 cum non omnes scopulos et syrtis evitare
 possimus, ea tamen via gubernandum
 dirigendum est, quo a Syrtibus et scopulis
 magis immunis existimatur.

200

256

100

257

